

Lekmannarevisionsrapport, Bollnäs Energi AB och granskning av koncernnyttan.

Bollnäs kommun

2018-02-22

Micaela Hedin och Mattias Ljungqvist Holm, PwC

Sammanfattning

Lekmannarevisorerna i Bollnäs Energi AB har utifrån sin riskanalys beslutat att för 2017 granska hur bolaget arbetar för att tillgodose koncernnyttan. PwC har genomfört granskningen.

Vår revisionsfråga har varit om styrelsen säkerställt att bolaget arbetat på ett tillfredsställande sätt med att aktivt bidra till koncernnyttan? Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att bolaget under 2017 i huvudsak har arbetat tillfredsställande med att bidra till koncernnyttan.

Vi uppfattar att det finns en medvetenhet både i styrelsen och i bolagets ledningsgrupp, att bolaget inte kan tillåtas optimera effektiviteten i sin verksamhet, om det medför betydande nackdelar för kommunkoncernen. Bolaget har i stor utsträckning, i den mån det varit möjligt arbetat med koncernnyttan som en överordnad princip, d.v.s. eftersträvat att söka lösningar som tillgodoser bolaget, ägarkommunen och även kommunens övriga bolag.

Vi rekommenderar att styrelsen under året efterfrågar/följer upp aktiviteter som bidrar till koncernnyttan och dokumenterar dessa i styrelsens protokoll (eller i bilaga) som ett underlag dels för styrelsen egen utvärdering och dels som underlag för återkoppling till Stadshus AB, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Alternativt att det är ett kontrollmål i bolagets interna kontrollplan. Underlaget kan sedan användas, av kommunstyrelsen i sin uppsiktsplikt och Stadshus AB som moder, som en utvärdering av koncernnyttan avseende den kommunala verksamheten. D.v.s. en analys av uppfyllelse av att fastställda mål och bedömning av att all verksamhet bedrivs med största möjliga effektivitet.

Bakgrund

Enligt kommunfullmäktiges beslutade företagspolicy framgår inledningsvis att behovet av en mer utvecklad helhetssyn, ett koncernperspektiv, avseende den kommunala verksamheten oavsett associationsform (förvaltning eller bolag) är nödvändighet för att kunna uppnå fastställda mål och bedriva verksamheten med största möjliga effektivitet.

Målsättningen för verksamheten inom kommunens totala organisation, kommunkoncernen, skall vara att tillgodose intressen som gagnar organisationen i dess helhet och därigenom kommunmedlemmarna. Alla former av suboptimering skall undvikas.

Enligt bolagets ägardirektiv är syftet med att driva kommunal verksamhet i företagsform att åstadkomma effektivitetsvinster till gagn för dem som nyttjar bolagets tjänster utan att detta negativt påverkar den totala kommunala organisationen. Bolaget skall därför eftersträva att söka lösningar som tillgodoser samtliga parter intressen, d.v.s. bolaget och ägarkommun. Ett koncernföretag kan inte tillåtas att optimera effektiviteten i sin verksamhet om det medför betydande nackdelar för den enskilda koncernen. Koncernnyttan är en överordnad princip.

Kommunstyrelsen genomför i samband med sin uppsiktsplikt och samordningsansvar uppsiktsdagar. En av dagarna 2017 hade temat ”Koncernnytta”.

Lekmannarevisorerna har utifrån sin riskanalys beslutat att för 2017 granska hur Bollnäs Energi arbetar för att tillgodose koncernnyttan. PwC har fått i uppdrag att genomföra granskningen.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av ägardirektiv, kommunens företagspolicy, Bollnäs Energi AB´s affärsplan för 2017-2022, styrkort, intern kontrollplan för 2017, arbetsordning för styrelsen och VD, styrelseutvärdering 2017, delårsbokslut per augusti 2017, protokoll m.m.

Intervju och avstämning har skett med:

Ordförande i styrelsen

VD

Kommunens ekonomichef

Kommunstyrelsens ordförande

Inga Malm, utredare på kommunen

Kommunsekreterare

Lekmannarevisorerna deltog vid intervjun med ordförande i styrelsen och VD.

Revisionsfråga och kontrollfrågor

Syftet med granskningen är att granska om ansvarig styrelse säkerställt att bolaget arbetar enligt ett koncernperspektiv och att bolaget aktivt bidrar till koncernnyttan.

Revisionsfråga:

Har styrelsen säkerställt att bolaget arbetar på ett tillfredsställande sätt med att aktivt bidra till koncernnyttan?

Följande kontrollfrågor har varit utgångspunkt för granskningen:

- Har styrelsen säkerställt efterlevnaden av ägardirektivet gällande styrningen enligt koncernnyttan?
- Arbetar bolaget tillfredsställande enligt koncernperspektivet och aktivt till koncernnyttan? T.ex. gemensamma system m.m.?
- Har styrelsen följt upp att koncernnyttan är en överordnad princip?
- Har styrelsen återkopplat på ett tillfredsställande sätt hur bolaget bidrar till koncernnyttan till Stadshus AB och till kommunfullmäktige?

Granskningsresultat

Kontrollfråga 1:

Har styrelsen säkerställt efterlevnaden av ägardirektivet gällande styrningen enligt koncernnyttan?

Iakttagelser:

Styrelsen har fastställt en affärsplan för 2017-2020 som är bolagets övergripande dokument för styrning, ledning och uppföljning av verksamheten. Den har sin utgångspunkt i bolagets mission, vision, ledord, kärnvärden, styrkort och bolagets ägardirektiv.

Vi konstaterar att affärsplanen möjliggör att bolagets ägardirektiv, mål och visioner blir mer konkreta. Den har sin utgångspunkt i kommunkoncernens övergripande vision och perspektiv. Enligt vår intervju finns koncernnyttan uttryckt som en av fem strategier att nå visionen d.v.s. ”Utveckla samverkan i kommunkoncernen för ökad koncernnytta”. En annan strategi är att ”Utveckla ett gott samarbete med andra energibolag och partners”. I affärsplanen framgår att bolaget ska verka för att Bollnäs ska uppfattas som en attraktiv kommun att bo i och att driva näringsverksamhet i, aktivt arbeta för en infrastrukturell utveckling av kommunen, aktivt arbeta kommungränsövergripande för att bidra till en förbättrad miljö i regionen, ta fram underlag m.m. i kommunens arbete med miljömålen samt ta fram underlag m.m. i kommunens arbete med strategiska utvecklingsplaner.

Bolaget har fastställt en intern kontrollplan för 2017. Det finns inga interna kontrollmål just om ”koncernnytta”. Det finns heller ingen återkoppling om ”koncernnytta” i verksamhetsberättelsen i delårsbokslutet för 2017.

Forts.

Revisionell bedömning:

Vi bedömer att styrelsen i huvudsak har säkerställt efterlevnaden av ägardirektivet gällande styrningen enligt koncernnyttan.

Vi rekommenderar att styrelsen i sin interna kontrollplan följer upp koncernnyttan som ett kontrollmål.

Vi rekommenderar även styrelsen att återkoppla i verksamhetsberättelserna i del- och helårsbokslut bolagets aktiviteter som bidrar till koncernnyttan.

Kontrollfråga 2:

Arbetar bolaget tillfredsställande enligt koncernperspektivet och bidrar aktivt till koncernnyttan? T.ex. gemensamma system m.m.?

Iakttagelser:

I ägardirektivet finns uttryckt att bolaget ska ta ett ansvar att använda gemensamma verksamhetssystem som personaladministrativa system, ekonomisystem, ärendehantering, e-post, intranät där det är möjligt och rationellt för båda parter. Enligt VD arbetar de efter detta. De nyttjar även HR-funktionen och köper tjänster av samhällsbyggnadskontoret.

Granskningsresultat

I vår intervju uppfattar vi att bolaget i stor utsträckning har eftersträvat att söka lösningar som tillgodoser bolaget, ägarkommunen och även kommunens övriga bolag. T. ex. samarbetar bolaget bl.a. med näringslivskontoret, samhällsbyggnadskontoret, teknik- service och fritidsförvaltningen och övriga kommunala bolag. Inför affärsplanarbetet arbetade personalen med ledord och kärnvärden och därefter antog styrelsen mission och vision där koncernnyttan var en del. Viktig information för att hitta koncerngemensamma lösningar är bl.a. regelbundna VD-träffar under året. Kommunstyrelsens ordförande kallar även ordförande, förvaltningschefer, VD m.fl. till regelbundna möten under året. På dessa möten informeras och diskuteras koncerngemensamma frågor. VD informerar även att han har dialog med alla bolag under året.

Revisionell bedömning:

Vi bedömer att bolaget i huvudsak arbetar tillfredsställande enligt koncernperspektivet och bidrar aktivt till koncernnyttan gällande t.ex. gemensamma system m.m.

Kontrollfråga 3:

Har styrelsen följt upp att koncernnyttan är en överordnad princip?

Iakttagelser:

Enligt styrelseprotokollen har inte koncernnyttan som punkt följts upp under året. Enligt vår intervju har styrelsen dock koncernnyttan på agendan och de diskuterar den i olika ärenden.

Granskningsresultat

Vid vår intervju uppfattar vi att det är bra diskussioner om koncernnyttan med AB Bollnäs Bostäders VD. VD och styrelseordförande menar att det är viktigt att båda bolagen går bra. Kontakten med BORAB fungerar också tillfredsställande. VD konstaterar att det brukar fungera tillfredsställande att efterleva koncernnyttan som överordnad princip.

Det finns inte någon mer anvisning, stöd eller förklaring för styrelsen eller VD än det som är uttryckt i ägardirektivet när val ska hanteras mellan kundnytta/koncernnytta. Vid beslut blir det upp till VD´s erfarenhet och professionella inställning att göra valet.

Vi konstaterar att samarbetet mellan styrelsen och VD är mycket gott vilket kan underlätta vid diskussioner om hur bolaget på bästa sätt eftersträvar att söka lösningar som tillgodoser samtliga parter intressen, d.v.s. bolaget och ägarkommunen.

Revisionell bedömning:

Vi bedömer att styrelsen i huvudsak följt upp att koncernnyttan är en överordnad princip. Det finns en medvetenhet både i styrelsen och i bolagets ledningsgrupp, att bolaget inte kan tillåtas optimera effektiviteten i sin verksamhet, om det medför betydande nackdelar för kommunkoncernen.

Granskningsresultat

Kontrollfråga 4:

Har styrelsen återkopplat på ett tillfredsställande sätt hur bolaget bidrar till koncernnyttan till Stadshus AB och till kommunfullmäktige?

Iakttagelser:

Enligt vår intervju informerar bolaget Stadshus AB om bolagets verksamhet vid del- och helår och uppsiktsdagar. Årligen skickas även protokoll och drift- och investeringsplaner. Vi uppfattar att Stadshus AB inte har direkt efterfrågat hur bolaget bidrar till koncernnyttan eller efterlever den som en överordnad princip.

Revisionell bedömning:

Vi bedömer att styrelsen och VD har i huvudsak återkopplat på olika sätt hur bolaget bidrar till koncernnyttan till Stadshus AB och till kommunfullmäktige i samband årliga träffar. Vi rekommenderar att styrelsen under året efterfrågar/följer upp aktiviteter som bidrar till koncernnyttan och dokumenterar dessa i styrelsens protokoll (eller i bilaga) som ett underlag dels för styrelsen egen utvärdering och dels som underlag för återkoppling till Stadshus AB och kommunfullmäktige. Alternativt att det är ett kontrollmål i bolagets interna kontrollplan. Underlaget kan sedan användas, av kommunstyrelsen i sin uppsiktsplikt och Stadshus AB som moder, som en utvärdering av koncernnyttan avseende den kommunala verksamheten. D.v.s. en analys av uppfyllelse av att fastställda mål och bedömning av all verksamhet bedrivs med största möjliga effektivitet.